

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

~~~~~
== Γραφεία, Σοφοκλέους 3 ==

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Έσωτερικού: Έτησία Δρ. 20.— Έξάμηνη Δρ. 10.—

Έξωτερικού: » Φρ. 25.— » Φρ. 15.—

Κάθε φύλλο λεπτά 40

Άγγελαι και διαφημίσεις διαχ. 2 ο στίχος.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΥΜΕ από καιρό γνώμες του Ψυχάρη, παρμένες από τα διάφορα βιβλία του, πάνω στο ζήτημα της γλώσσας. Τώρα άρχισαμε να δημοσιεύουμε και γνώμες του Παλαμά πάνω στο ίδιο ζήτημα. Κ' οι δυο ζητά, κατηγορηματικά, απόλυτα, άγρια καταδικάζουνε τη μιχτή γλώσσα. Ή καθαρουνισιάνος θα είσαι ή δημοτικιστής. Μέσος όρος δεν υπάρχει. Είναι αδύνατο να υπάρξει. Αυτό κηρύχνει ή Γλωσσολογική επιστήμη, ή Λογοτεχνία, πούχει μαζί με την επιστήμη τα ίδια δικαιώματα και μπορεί με το ίδιο κύρος να μιλήσει και ναποφανθεί για το σπουδαιότερο αυτό ζήτημα. Ο «Νουμάς», το όργανο των άκρων ριζοσπαστών, ακολουθεί την ίδια γνώμη. Δυο κολασμοί, δυο όγκοι, επιστημονικοί και λογοτεχνικοί φωνάζουνε, διακηρύττουνε με απόλυτο τρόπο τα δικαιώματα της καθαρής δημοτικής. Τι έχουνε να αντίταξουνε σ' αυτά οι μιχτοί; Την Έπιστήμη; Τους γυρίζει τα μούτρα. Τη Λογοτεχνία; Μα αυτή ούτε να τους ξέρει, δεν θέλει. Άς μάς δείξουνε έναν επιστήμονα του όγκου ενός Ψυχάρη, ένα συγγραφέα του κύρους ενός Παλαμά, που να άσπάζεται τις ιδέες τους; Άλλά ξεχάσαμε. Έχουνε με το μέρος τους τον τύπο. Οι χωρατατζήδες της Άθηναικής χρονογραφίας αυτοί θα λύσουνε το μεγάλο ζήτημα, αυτοί έχουνε υπεύθυνη γνώμη, αυτοί πρέπει να ρωτιούνται. Φανταζόσαστε ποτέ πως εΐτανε δυνατό σ' έναν τόπο να αναγνωριστούνε στην εφημέρη, πρόχειρη χρονογραφία δικαιώματα ανώτερα παρὰ στη σοβαρή λογοτεχνική παραγωγή; Αυτό το θάμα μόνο στην Ελλάδα μπορούσε να γίνει. Γιατί εδωΐ είμαστε δοϋλοι του τύπου που είναι ο μόνος ικανός να δημιουργεί τις μεγάλες αξίες. Άμα έχουμε τις εφημερίδες μαζί μας, που μπορούνε εύκολα να μάς ρεκλαμάρουνε, τί ανάγκη να προσέξουμε στις γνώμες ενός Ψυχάρη, ενός Παλαμά. Το φαινόμενο αυτό έχει βέβαια την ψυχολογική του εξήγηση. Δεν υπάρχουνε εδωΐ πολλές, αληθινές, μεγάλες αξίες. Υπάρχουνε άπειρες μικροαξίες, δημιουργήματα, το πιο πολύ, του καθημερινού τύπου, άγάλματα με γύφινα πόδια που στο παραμικρό φύσημα εύκολο είναι να σωριαστούνε συντρίμια. Τέτοιες μικροαξίες φυσικά είναι να τοΐμιουνε στη γνώμη του τύπου που τις δημιουργήσε. Ο ίδιος ο τύπος, που τις δημιούργησε, ο ίδιος μπορεί

και να τις καταρρίψει. Γιατί είναι τα πόδια τους, όπως είπαμε, από γύψο. Ός τόσο ο Ψυχάρης ποτέ του δε λογάρισε τι θα είπουνε γι αυτόν οι Άθηναικές γαζέτες. Γιατί δεν τονε δημιούργησανε οι εφημερίδες. Τονε δημιούργησε το επιστημονικό του δαιμόνιο, το λογοτεχνικό του ταλέντο. Γι αυτό κι από κάθε δημοσιογραφική έκστρατεία, που οργανώθηκε ενάντια του, αυτός βγήκε πάντα όχι μόνο άτρωτος, μα ισχυρότερος. Μα οι μετριότητες τρέμουνε άμα θυμόσει μαζί τους ο Α χρονογράφος, λιγοθυμούνε άμα βγει και τους πει έναν καλό λόγο ο Β υπέρροχος ύμνητής του Άττικού τοπίου.

***

ΕΝΑ περιοδικό με πολύ μεγάλη κυκλοφορία και με σκοπό να διαπλάσει, δηλαδή να μορφώσει τα μικρά παιδιά, όμολογεί άφελέστατα στο τελευταίο φύλλάδιό του πως αν γράφεται σήμερα στη Δημοτική ο λόγος είναι γιατί το κράτος έμπασε τη Δημοτική στα σχολεία και ότι—άκούστε—αν αύριο το κράτος μετανοώσει και ξαναφέρει την Καθαρεύουσα στα σχολεία το ίδιο περιοδικό θαρχίσει να γράφεται στην καθαρεύουσα! Το περιοδικό αυτό είναι ή περίφημη «Διάπλασις των Παιδών», το περιοδικό δηλαδή του κ. Ξενοπούλου. Άνηθικώτερη όμολογία δεν μπορούσε να γίνει. Ένα περιοδικό που επαγγέλλεται να μορφώσει τη νέα γενεά, παρουσιάζεται δίχως άρχη καμιά, δίχως χαρακτήρα, με μόνο σκοπό την αύξηση της κυκλοφορίας του. Σε τέτοια χέρια το Κράτος βρήκε να εμπιστευτεί τη σύνταξη του αναγνωστικού του βιβλίου κι από τέτοιες ψυχές θα βγει το αναμενόμενο βιβλίο που θα δημιουργήσει τους νέους ανθρώπους. Αυτοί που τρέμουνε μήπως ο σοσιαλισμός διαφθείρει την κοινωνία, άς θαυμάσουνε στο ελάχιστο αυτό δείγμα την ήθικη των άστών που μπρος στο κέρδος δεν υποχωρεί σε τίποτα... Πόσα μυστήρια της φιλολογικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής μας δεν εξηγεί ή άφελέστατη αυτή όμολογία.

***

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ μάς έκαμε την τιμή να αφαιρέσει από τα «Φαινόμενα» του περασμένου φύλλου ένα κομμάτι πελώριο. Όταν, με τη βοήθεια του Μεγαλοδύναμου, σηκωθεί από την ελληνική ψυχή το παραδεισένιο αυτό χάρισμα, που λέγεται «Προληπτική Λογοκρισία», θα το ξανατυπώσουμε το κομμάτι αυτό, για να κρίνουνε οι αναγνώστες μας ίσαμε ποιό σημείο ή νεοελληνική προληπτικότητα μπορεί να φτάσει. Για την ιστορία, προσθέτουμε πως το περασμένο φύλλο του «Νουμά» το λογόκρινε ο υπάλληλος της Προληπτικής Λογοκρισίας κ. Δημοσθένης Βουτυράς.

***

ΓΟΝΙΜΕΣ οι τελευταίες μέρες σε σκάνταλα κοινωνικά. Έκατομμυριοίχοι, άνθρωποι με θέσεις στην κοινωνία, αποδείχονταν ψευτοροκοι, άπατεώνες, δηλητηριαστές του ψωμοϋ του λαού και προφυλακίζονται. Ή περίφημη θεωρία του άποκταν, που συζητιέται σοβαρά στα άστικά φύλλα τις τελευταίες μέρες, στην πραχτική εφαρμογή της. Τέτοια είναι ή ψυχολογία του άτόμου μέσα στο άστικό καθεστώς. Μπορεί ναχει κανείς εκατομμύρια. Πάντα θέλει ναποκτήση

περσότερα. Ὁ ἀστὸς ὄριο δὲν ξέρει στὴν ἐπιδίωξη τοῦ κέρδους. Τὸ παράδειγμά του δηλητηριάζει τὴν κοινωνία καὶ σπρώχνει καὶ τὸν ἐργάτη σὲ μίμηση ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῆς κοινωνικῆς ἀμυνας. Γιατὶ θὰ κρεμάσουμε τὸν ἐργάτη ποὺ ζητάει τὶς πέντε δραχμὲς ποὺ παίρνει, νὰ τὶς ἀγεῖται στὸ τεράστιο ποσὸ τῶν δεκαπέντε, τὴ στιγμὴ ποὺ αὐτὸς ποῦχει πέντε ἑκατομμύρια δὲ φχαριστιέται ἂν δὲν τὰ ἰδεῖ νάνεβοῦνε ὅπως ὅπως σὲ δεκαπέντε, σὲ εἴκοσι;... Ἡ ἥθικὴ πρέπει νὰ εἶναι μιὰ γιὰ ὅλους μικροὺς καὶ μεγάλους.

ΑΠΟ ΤΙΣ "ΝΕΕΣ ΠΝΟΕΣ,"

ΟΙ ΒΑΡΚΕΣ

Ἀπόψε ἡ νύχτα εἶν' ἡσυχὴ, πλατειά,
 καὶ ἡ θάλασσα κοιμάται,
 κοιμάται καὶ θυμιάται
 τὰ χάδια τοῦ νοτιά
 καὶ τὸ θυμὸ τὸν ἄσπρο τοῦ βορριά...
 ἀπόψε ἡ νύχτα εἶν' ἡσυχὴ πλατειά!
 Πάνου ἀπ' τὴ γῆς καὶ πάνου ἀπ' τὰ πελάγη
 τοῦ γεγραμμοῦ θάπλωνονται ἄσπροι οἱ πάγοι!
 σὶὰ βράχια τὰ τραχιὰ καὶ σὶ ἀπαλὰ
 τῆς κοιμισμένης Ἀμφιπόλεως στήθια,
 ποὺ τὰ γιγῶ
 τὸ γέσημα τοῦ ἀγέρα,
 σὰν κάποια μουρμουρίζει παραμύθια
 στάμμονδερά, τὰ φωτειρά
 τὰ περιγιάλια πέρα.

Δεμένες στὴ σειρὰ,
 στὴν προκυμαία δεμένες οἱ θαρκοῦλες,
 δίχως πανιά, δίχως κουπιὰ,
 σὰ νὰ μὴ συλλογιῶνται πιά
 νὰ ξαναξεκινήσουν,
 ἄσπρες, χαρούμενες, μικροῦλες,
 στὴν προκυμαία δεμένες οἱ θαρκοῦλες
 τῶν ταξιδιῶν τὰ ὄνειρα θὰ θανατήσουν,
 στὸ κῆμα ἀπόψε, μὲς στὴν ἡσυχὴ νυχτιά,
 δίχως πανιά, δίχως κουπιὰ.

Περὶ ἡσυχίας οἱ πρῶτες
 τῆς τρικυμίας ὀνειρεύονται τὶς ὥρες,
 τὰ ξένα περιγιάλια καὶ τὶς ξένες χῶρες,
 περήφανες οἱ πρῶτες...

Τὰ δίχτυα ἄλλες θαρκαίνουσι καὶ τὰ καμάκια
 καὶ φαγωμένοι εἶν' οἱ σκαρποὶ
 γερὰ τὰ σκαλίστὰ προβαίνουν δοιάνια.
 καὶ τῶν σκοινητῶν χοιροδεμένοι οἱ ἄρμοι
 τὴν οὐλοπλή τὸν δύνανται μοῦ δείχνουν
 στερεοὶ καὶ μαυρισμένοι ἀπὸ τὴν πίσσα
 τοῦ θριάμβου τὴν κραυγὴν στὸ ἄπειρο οἰχρὸν
 μὲς ἀπὸ τοῦ νοτιά, ἀπὸ τοῦ βορριά τὴ λύσσα,
 μὲ τὸ χοιτὸν τρικὸ ὁ γεροψαράς
 σὰν κἀνδεται στὸ ἀνήσυχον τιμόνι
 καὶ μὲς ἀπὸ τὸν πόθο τῆς χαρᾶς
 ἄσπρος ὁ θάνατος θαρρεῖς οἰμόναι,—
 ἄσπρο δρεπάνι, ἀφρός, σὲ μαῦρο χέρι,—
 μακριὰ ἀπὸ τὸ λιμάνι σὰν τὸν πάει τὸ ἀγέρι.

Ἡ νύχτα ἀπόψε εἶν' ἡσυχὴ, πλατειά.
 τὰ χάδια τοῦ νοτιά
 στὸ περιγιάλι, λές, ἐκοιμηθῆκαν
 σειρὰ οἱ θαρκοῦλες ὄνειρα παλιά,
 γαλήνης ὄνειρα, θαρρεῖς, ἐθυμῆσαν,
 σειρὰ στὴν προκυμαία δεμένες οἱ θαρκοῦλες,
 ἄσπρες, χαρούμενες, μικροῦλες,
 γλάροι μὲ διπλωμένα τὰ φτερά
 στὸ δαμασμένο κῆμα ἀπ' τὴ γαλήνη,
 γλάροι κοιμάμενοι σειρὰ
 κάτω ἀπὸ τὴ γλωμὴν σελήνη!

Καὶ μιὰ ξελύνει τὸ σκοινί,
 ἀκοίμητη μέσα σὲς ἄλλε.—
 δὲν εἶνε ἡ νύχτα σκοτεινὴ!—
 σὲς ἡσυχίας ἀγκάλες
 ἡ θάλασσα τὴ δέχεται τὴν πέρνει
 στὸ πέλαγο τὴ φέρνει—
 μὲς στὴ γαλήνη τὴν πλατειά
 τὰ ρυθμικά σιενάζουνε κουπιὰ,
 δὲν εἶνε πιά μέσα σὲς ἄλλες,
 ἡ θάλασσα τὴ δέχεται σὲς ἡσυχίας ἀγκάλες.
 Τὴν ὁδηγεῖ κάποια φωνή,
 κάποια νεοῦδα στέκει στὸ τιμόνι,—
 δὲν εἶνε ἡ νύχτα σκοτεινὴ!—
 καινούρια γῆς σιμόναι...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

BAUDELAIRE

ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ

Ἐνα λιμάνι εἶναι μιὰ εὐχάριστη διαμονὴ γιὰ μιὰ
 ψυχὴ κουρασμένη ἀπ' τοὺς ἀγῶνες τῆς ζωῆς. Ἡ εὐ-
 ρωχρία τοῦ οὐρανοῦ, ἡ κινητὴ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν
 συννέφων, οἱ ἀστατοὶ χρωματισμοὶ τῆς θάλασσας, ὁ
 σπινθηρισμὸς τῶν φάρων, εἶναι ἕνα ποίημα θανατοῦ
 κατάλληλο γιὰ νὰ διασκεδάσῃ τὰ μάτια χωρὶς ποτε
 νὰ ἀκουράσῃ.

Οἱ χιτῆς φόρμες τῶν πλοίων, μὲ τὴν περίπλοκην ἐ-
 ξάρτηση, ὅπου ἡ φουροκοιτασσιὰ ἀποτυπώνει ἀρμονι-
 κὸς ἐλαφροὺς κυματισμοὺς, χρησιμεύουν νὰ διατηρή-
 σουν στὴν ψυχὴ, τὴ χάρι τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῆς ὡραϊ-
 στικῆς P

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτό, προπάντων, ἐπάρχει ἕνα εἶδος μυ-
 στικῆς ἡδονῆς καὶ ἀριστοκρατικῆς, γιὰ κείνον ποὺ δὲν
 ἔχει πιά οὔτε περιέργεια οὔτε φιλοδοξία, τὸ νὰ θε-
 ωρεῖ, πλαγισμένος στὸ δῶμα ἢ ἀκουμπισμένος στὸ
 μῦλο, ὅλες αὐτὲς τὶς μεταβολὰς ἐκείνων ποὺ φρε-
 γουν καὶ ἐκείνων ποὺ γυρίζουν, ἐκείνων ποὺ ἔχουν
 ἀκόμα τὴ δύναμιν τῆς θέλησης, τὸν πόθο τοῦ νὰ ταξι-
 देंγουν ἢ νὰ πλουτίζουν.

Μάρτιος 1919

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ

Ὁ συμβιβασμὸς ἄλλο τίποτα δὲν εἶναι παρὰ
 ἡ παντοπνὴ μας ἀμπορεσιὰ σὲ κάθε πράγμα καὶ σὲ
 κάθε ἐργασία.

Ψυχάκης